

S m a a s t y k k e r .

XI.

Mag. Niels Coccius, Kapellan i Randers.

Ved det kirkehistoriske Møde i Randers fremdroges ovenstaaende Navn, men der var ikke Tid til at gaa ind paa Mandens Livsforhold i det enkelte. Det turde maaske dog have Interesse at se lidt nærmere om ham efter en Optegnelse, som findes i Waisenhusets Arkiv.

1737, 1. Marts, skrev Nille Butz sl. Mag. Niels Coccii i Randers til Direktionen for Waisenhuset i Kjøbenhavn, at hendes Mand før sin Død havde bestemt, at hans Bogsamling skulde skjænkes til Waisenhuset. Da Direktionen takkede hende for Meddelelsen og udbad sig en Katalog over Bøgerne samt Oplysning om hendes afdøde Mands Levnedssomstændigheder, sendte hun u. 22. Marts s. A. følgende Uddrag af „Testamentet“ over ham.

„Den sl. Mand er født paa Halsnæs udi Sjælland i Melby Præstegaard. Hans Fader var Hr. Christen Nielsen Coccius, Moderen Johanne Jørgensdatter Bruun. I hans Alders 13de Aar satte Faderen, kort før sin Død, ham i den kongelige Latinskole ved Frederiksborg, hvorfra han efter 4 Aars Forløb af den berømmelige, nu sal. Mag. Jens Lidøe cum laudabili testimonio til Academiet blev dimitteret. Antog strax Condition hos Hr. Jens Bagge i Vejby i Sjælland;

blev hos ham et Aar, og imidlertid sustinerede Examen Philosophicum. 1702 blev han af Scholarcha for Frederiksborg Skole, Doct. Peder Jespersen, recommenderet til at nyde Kosten paa det kgl. Communitet og tillige Logement paa Regensen; og imidlertid ved Exercitia og flittig Læsning i 2de Aar bekom primam lauream Philos. 1704; sustinerede strax derefter Examen Theol.; fik til Attestats Charact. laudab. og for Dimis-Prædiken ligeledes. Antog Condition hos Mag. Christen Farum, Sognepræst for Herlufmagle og Tybjerg Søgne 2de Aar. Kom atter 1707 til Kjøbenhavn og blev ved Academiet og Communitetet 2de Aar. 1709 tog han af Mangel paa Subsistence ved Academiet mod Condition hos Hr. Jacob Capel, Sognepræst for Ørum og Ginnerup Menigheder i Aarhus Stift, og der blev 2de Aar til 1711, da han dimitterede hans 2de Sønner til Academiet, og med det samme forblev i Kjøbenhavn i den bedrøvelige Pestens Tid. Blev 1712 Decanus ved det første Bord paa Klosteret, og imidlertid ej alene dimitterede Oeconomi Byssings Søn til Academiet, men endog manuducerede mange Studenter baade i Philosophi og Theologi. Blev 1714 af Profess. Trellund og Lodberg, da af høj-loulig Ihukommelse Kong Frederik IV forordnede udi Missions-Collegio, efter kgl. allernaadigst Ordre udvalgt og beskikket til at være Missionarius til Hedningene i Tranqvebar, og til den Ende lod Hs. Maj. indkalde fra Halle Hr. Henrik Plütschow, som gav ham nogenledes Fundament i det portugisiske Sprog. Men som samme med kgl. Permission hastig bortrejste, maatte han bruge en Indianer, Timotheus Chutian, af de nyomvendte, som informerede ham et halvt Aars Tid i det malabariske Sprog, hvorudi han ved yderste og besværligste Flid gjorde temmelig Profect, og derpaa efter kgl. Ordre lod sig høre og prædikede paa Slottet for Kongen. Men som Hs. kgl. Maj. forandrede sit Forsæt, og indtil videre lod det bero med Missionen, og imidlertid oprettede det højlovlige Collegium de cursu Evangelii promovendo, greb han igjen til det forrige og

som Decanus paa Klosteret opvartede ved alle Bordene til det 8de. Desforuden manuducerede han mange Studenter lykkeligen i Theologien indtil 1716, da han af Gud og Kongen allernaadigst blev kaldet til det nederste Kapellani her i Randers, hvor han fandt en besværlig og urolig Rolighed. Jubelaaret 1717 kom han i Ægteskab med Nille Butz, hans nu efterladte bedrøvede Enke, i hvilket han levede 19 Aar. 1726 blev hans berømmelige Flid ved Academiet ihukommet, og ham derfor Gradus Magisterii foræret. Han døde den 17. September 1736, efter at han udi 20 Aar i Menighederne Randers, Gimming og Lem havde været Retfærdigheds Prædikant og efter Pauli Forskrift et Exempel i Omgjængelse, i Kjærlighed, der holdt hart ved Læsning, som er Livs Arbejde, ved Formaning og Lærdom, at han kunde oprette det forfaldne i Christendommen, og hans Flid var ej heller forgjæves. Kortelig, han var en Johannes i et strængt Levned og i alvorlig Lærdom, der idelig drev paa Pønitense og Omvendelse, at det indvortes og ny Menneske kunde opkomme og blive kjendeligt hos Tilhørerne; i Svagheden, som varede 18 Uger, da han hverken kunde røre Haand eller Fod, viste han en priselig Taalmodighed, henlaa stille i Andagt til Gud, og naar man spurgte, hvad han tænkte paa, mens han laa saa stille hen og ej talede, svarede han: Nu suger jeg paa de søde Blomster, som jeg har samlet mig i min Herres Urtehaage. Hans afmægtige og trætte Legeme er nu i Hvile, og paa Sjælens Vegne har han erlanget en tro Tjeners Løn“.

Hans Testamente; for saa vidt Bøgerne angaar, lyder saaledes: »Naar jeg, Mag. Niels Coccius, hvad heller det behager Gud mig først eller sidst at bortkalde, ved Døden uden Livsarvinger er afgangen, skal mit lidet Bibliothek, som bestaar af en temmelig Del gode og nyttige, helst theologiske Bøger (dog Manucripta undtagen) til det kgl. Waisenhus i Kjøbenhavn, de fattige Børn til bedste Nytte, være forbeholden og skjænket¹⁾).

¹⁾ Jvfr. Danske Saml. IV, 81—2.